

Lakialoite 18

Kari Kantalainen /kok ym.: Lakialoite laiksi oppisopimuskoulutuksesta annetun lain 4 ja 19 §:n sekä laiksi työsopimuslain 42 b §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Oppisopimuskoulutus on 1980-luvun aallon pohjan jälkeen kokenut voimakkaan muutoksen. Erityisesti 1.1.1993 voimaan tulleen lainmuutoksen jälkeen koulutusmuoto on tullut yhä suositummaksi. Oppisopimuslakia on sittemmin muutettu 1.1.1994, jolloin luovuttiin oppisopimusten kiintiöinnistä ja työnantajan koulutuskorvausten korvausluokkajaosta. Lakia muutettiin jälleen vuoden 1995 alusta, jolloin koulutusmuotoon kytkettiin uuden ammattitutkintolain säännökset. Samalla säädettiin 1.1.1995 voimaan tullut laki oppisopimuslain 16 §:n soveltamisesta vuosina 1995 ja 1996. Tällä muutoksella poistettiin määräaikaisesti nuorten oppisopimusten määrällinen kiintiöinti. Mainittua pykälää on muutettu edelleen EV 86/1995 vp — HE 81/1995 vp:n mukaisesti siten, että opetusministeriö määrittää oppisopimusten enimmäismäärät ammatillista lisäkoulutusta varten.

Oppisopimuskoulutukseen liittyy myös 21.9.1994 voimaan tullut työllisyysasetuksen muutos, jonka perusteella työnantajalle on voitu maksaa oppisopimuslain mukaisen koulutuskorvauksen lisäksi työllistämistukea. Työllistämistukea voidaan maksaa työttömän nuoren työllistämiseksi oppisopimuksella tai työttömän alle 30-vuotiaan lisäkouluttamisesta oppisopimuskoulutuksessa. Työllisyysasetuksen muutos on voimassa vuoden 1996 loppuun.

Valtioneuvoston periaatepäätös 19.10.1995 Suomen työllisyysohjelman edellyttämistä toimenpiteistä kiinnittää myös huomiota oppisopimuskoulutuksen kehittämiseen.

Oppisopimuskoulutus yhdistää työnantajan ja oppilaan edun. Työnantaja saa yrityksen yksilöllisistä toimintamalleista lähtöisin koulutetun ammattityöntekijän ja oppilas puolestaan voi suorittaa ammattitutkinnon saaden samalla arvokasta työkokemusta ja taloudellisen korvauksen työsuorituksesta.

Vaikka oppisopimuskoulutus on saanut kasvavaa kiinnostusta osakseen, se ei kuitenkaan ole

saanut sellaista jalansijaa kuin sillä on esimerkiksi Keski-Euroopan maissa. Erilaiset kiintiöt, määrärahojen niukkuus ja oppilaan palkan sitominen alan työehtosopimuksen mukaiseen palkkaan ovat jarruttaneet oppisopimuskoulutuksen yleistymistä.

Erityisesti pienyritykset katsovat oppilaan palkan sitomisen työehtosopimuksen mukaiseen palkkaan olevan kohtuutonta. Oppisopimussuhteen alussa oppilaan työpanos on pieni ja yrityksen muun henkilöstön tai yrittäjän oma työpanos on osittain sidottu oppilaan opastamiseen, perehdyttämiseen ja kouluttamiseen.

Toinen oppisopimussuhteiden solmimista jarruttava tekijä on työsopimuslain 42 b §:stä ilmenevä osa-aikatyöntekijän oikeus lisätyöhön. Yrityksissä, joissa on osa-aikatyötä tekeviä työntekijöitä (erityisesti työvoimavaltaisilla palvelualoilla), työnantajan tulee tarjota ensisijaisesti työtä palveluksessa oleville osa-aikatyöntekijöille ennen kuin työnantajalla on mahdollisuus solmia uusia työsuhteita. Käytännössä tämä koskee myös oppisopimussuhteiden solmimista.

Oppisopimuslakia tulisi muuttaa siten, että oppisopimusoppilaan palkka voitaisiin sopia työnantajan ja oppilaan kesken työsopimuslain 17 §:n yleissitovuusveloitteesta riippumatta. On kuitenkin tarkoituksenmukaista, että työnantaja ja oppilas solmiessaan oppisopimussuhteen samalla laatisivat kokonaissuunnitelman, jossa sovitaisiin mm. palkantarkistusajankohdista, jolloin työnantaja arvioisi oppilaan työpanoksen lisääntymisen ja ammattitaidon kehittymisen sekä näiden tekijöiden johdosta korottaisi oppilaan palkkaa kohti alan työehtosopimuksen mukaista palkkatasoa.

On myös ilmeistä, että osa-aikatyö tulee eräänä työnteon moninaisista eri muodoista kiistatta yleistymään Suomessa. Jotta oppisopimuskoulutuksen käyttö olisi joustavaa käytännössä myös niillä toimialoilla, joilla osa-aikatyö on yleistä tai tulee yleistymään, tulisi työsopimuslain 42 b §:ää

täydentää niin, että työntekijän oikeutta lisätyöhön rajoitettaisiin siten, että oppisopimussuhteen solmiminen voitaisiin tehdä mainitusta työntekijän oikeudesta riippumatta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

oppisopimuskoulutuksesta annetun lain 4 ja 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* oppisopimuskoulutuksesta 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1605/92) 4 §:n 1 momentti ja 19 §, sellaisina kuin ne ovat 29 päivänä joulukuuta 1994 annetussa laissa (1423/94), näin kuuluviksi:

4 §

Oppisopimuksen sisältö

Kirjallisesti tehtävässä oppisopimuksessa on mainittava sopimuksen voimassaoloaika, koeajan pituus ja noudatettava opetussuunnitelman ja tutkinnon peruste ja opiskelijan palkkauksen perusteet sekä palkantarkistusajankohdat.

19 §

Työsopimuslain soveltaminen

Oppisopimukseen sovelletaan, mitä työsopimuslain 7, 8 ja 15—16 a §:ssä, 17 §:n 3, 4 ja 5 momentissa sekä 18, 19, 22—34, 34 a—34 c, 34 g, 34 h, 35, 51, 52, 54 ja 55 §:ssä säädetään työsopimuksesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 _____.

2.

Laki

työsopimuslain 42 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *lisätään* 30 päivänä huhtikuuta 1970 annetun työsopimuslain (320/70) 42 b §:ään, sellaisena kuin se on 29 päivänä heinäkuuta 1988 annetussa laissa (723/88), uusi näin kuuluva 2 momentti:

42 b §

Osa-aikatyötä tekevän oikeus lisätyöhön ja koulutukseen

työnantajalla on oikeus solmia oppisopimuskoulutuksesta annetussa laissa (1605/92) tarkoitettu oppisopimus.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, _____
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 _____.

Helsingissä 7 päivänä toukokuuta 1996

Kari Kantalainen /kok
Sakari Smeds /skl
Kyösti Karjula /kesk
Suvi Lindén /kok
Timo Ihamäki /kok

Irja Tulonen /kok
Riitta Korhonen /kok
Raimo Tiilikainen /r
Raimo Liikkanen /kesk
Matti Aura /kok

Jari Koskinen /kok
Paula Kokkonen /kok
Tauno Pehkonen /skl
Ville Itälä /kok
Jouko Jääskeläinen /skl

Maija-Liisa Veteläinen /kesk
Pekka Kuosmanen /kok
Matti Vanhanen /kesk
Oiva Savela /kok
Klaus Bremer /r
Mauri Salo /kesk
Timo Kalli /kesk
Pertti Virtanen /vir
Vuokko Rehn /kesk
Hannes Manninen /kesk

Jukka Tarkka /nuors
Anne Knaapi /kok
Kalevi Lamminen /kok
Kauko Juhantalo /kesk
Pehr Löy /r
Hannu Takkula /kesk
Liisa Hyssälä /kesk
Armas Komi /kesk
Ola Rosendahl /r
Jukka Vihriälä /kesk

Osmo Kurola /kok
Juha Karpio /kok
Kirsti Ala-Harja /kok
Marjut Kaarilahti /kok
Tuija Nurmi /kok
Päivi Räsänen /skl
Mauri Pekkarinen /kesk
Olavi Ala-Nissilä /kesk
Eero Lämsä /kesk
Maria Kaisa Aula /kesk

